

Sevgili okuyucular,

Bu sayımızda, konu olarak son zamanlarda sıkça adı edilen E-posta'yi seçtik ve bu konudaki çok temel bilgileri sizlere aktarmaya çalıştık. Türkiye'nin geçtiğimiz günlerde EARN (Bitnet)'den sonra Internet'e de bağlanması, E-posta konusunun da anılmasını sağlamıştı.

Türkiye'nin Internet'e bağlanmasının yanı sıra geçtiğimiz günlerdeki önemli başka bir olay da Unix'92 sempozyumu ve dolayısı ile Unix işletim sistemi ve C dilinin tasarımcılarından olan Dennis Ritchie'nin Türkiye'ye gelmesi idi.

*Bu sayımızda sizlere, üye-
rimizden Süleyman Günel'in bize yolladığı bir oyun programını veriyorum. Hoşunuza gideceğini umuyorum, sizlerin de, program, haber, yazı, resim veya karikatür ile benzeri katkılarınızı bekliyoruz.*

Yeni yılda hepinize başarı ve esenlikler dileriz.

ELEKTRONİK POSTA

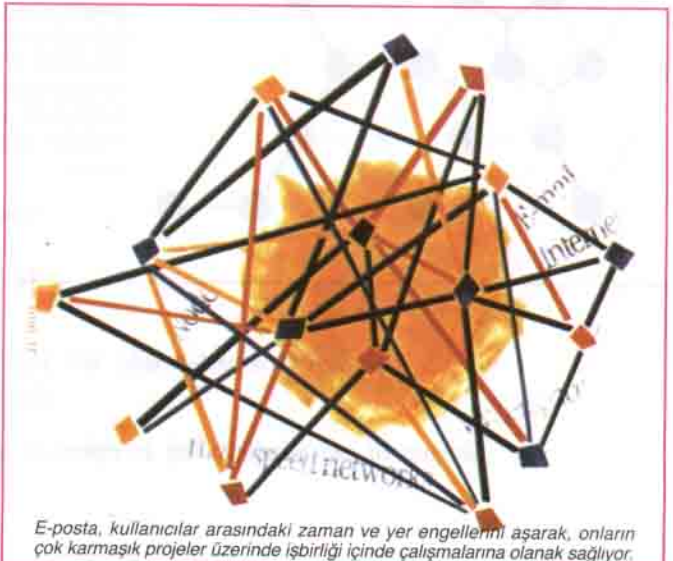
Bilgisayar kullanıcıları arasında sistem aracılığıyla yollanan mesajlara ve bu mesajların tutulmasını, iletilmesini sağlayan bilgisayar sistemlerine Elektronik Posta (Electronic Mail) ya da kısaca E-posta (E-mail) deniliyor. E-postada mesajı yollayan ve alan kişilerin aynı anda bilgisayar başında olmaları ya da aynı bilgisayarı kullanmaları gerekmiyor; ancak bu bilgisayarların bir bilgisayar ağı vasıtasıyla doğrudan veya diğer yöntemlerle dolaylı olarak haberleşebiliyor olmaları gerekiyor. Haberleşen bilgisayarlar aynı odada yanyana olabilecekleri gibi dünyanın iki ucunda da olabilirler. CompuServe, GENie, FidoNet, MCIMail, the Well, Unix-to-Unix Copy ve Türkiye'nin şimdi bağlı olduğu Bitnet (Avrupa'daki adı EARN) ve Internet, dünyadaki uzak uçları birbirine bağlayan toplu kullanma açık geniş alanlı bilgisayar ağlarından bazıları. Bir E-posta mesajı yollamak isteyen kişi, o sisteme ait bir E-posta programı çalıştırarak, özel formatta mesaj dosyası yaratıyor. Mesajlarda mutlaka bulunması gereken önemli bir bölüm, mesaj

kimlere yollanacaksa bunların E-posta adresleri. Ayrıca mesajın kimin tarafından yollandığı, tarihi, konusu gibi bilgiler de mesajda yer alıyor. Mesajlar genellikle kullanıcının kendi seçtiği genel amaçlı bir kelime işlemci programında hazırlanabiliyor ya da yeniden düzenlenebiliyor. Mesaj hazırlanırken, mesaj iletim sistemine aktarılıyor ve bu sistem, mesajın alıcılara dağıtılmasını sağlıyor. Gönderici ve alıcının aynı bilgisayara bağlı olmadığı durumlarda amaçlı sakla-ve iletilme prensibiyle çalışan noktalardan geçtikten sonra alıcının posta kutusuna ulaşıyor. Alıcı taraf, yine bir program aracılığıyla kendi posta kutusuna ulaşan mesajları görebiliyor, listesini alabiliyor, cevap yazabiliyor veya mesajı olduğu gibi başkalarına yollayabiliyor. Başlangıçtaki sistemlerde yalnızca düz yazılar iletilirken, yeni sistemler yazı, grafik, ses ve diğer bilgi biçimlerini tek bir mesaj altında toplayan multimedya mesajlarının iletilmesine de olanak sağlıyorlar.

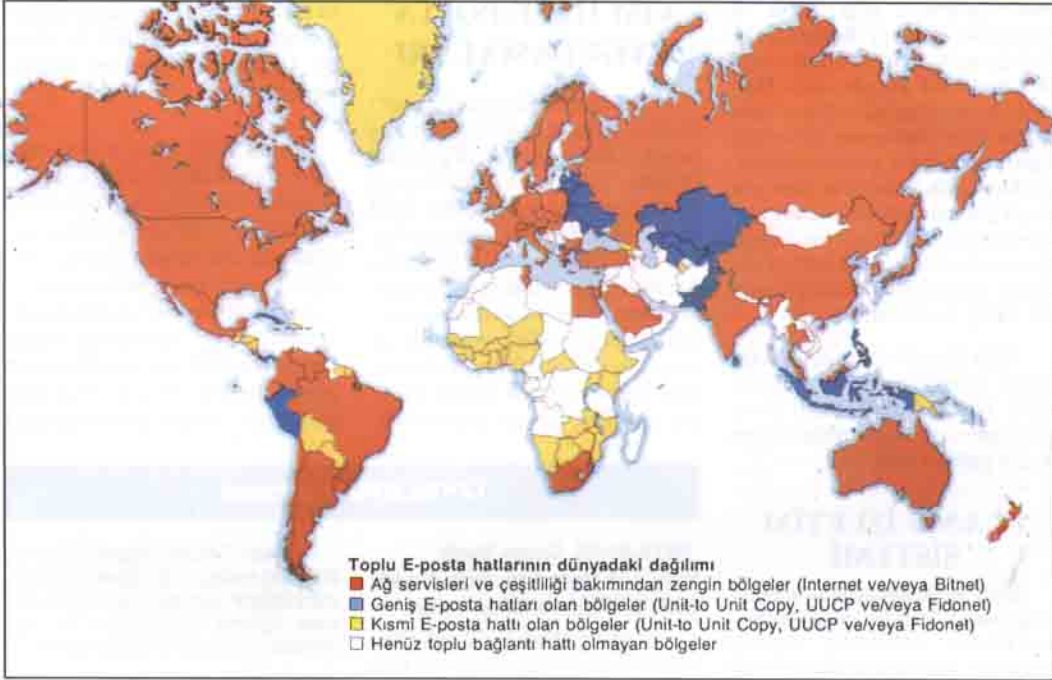
E-posta 1960'lı yıllarda, zaman paylaşımı sistemlerdeki bilgisayarlarda sistemi daha sonra kullanacak kişilere bırakılan mesajlar biçiminde kendiliğinden ortaya çıkmıştı. Bu sistemlerde kullanılan ilk E-posta ortamları, genellikle bir iki programcı tarafından bir hafta sonu rasgele hazırlanan, belli bir kalıba uydurulma

endişesi taşımayan yazılımlardı. 1969 yılında Arpanet (Advanced Research Project Agency Network) bilgisayar ağının ABD'de kullanılmasına hükümet tarafından karar verince üniversitelerdeki araştırmacılar ve diğer bazı kullanıcılar bilgisayar veri ya da programlarını bu ağ üzerinden birbirlerine gönderme veya uzaktaki bir bilgisayara bağlanarak kullanma olanaklarına kavuşmuş oldular. Bir yıl sonra, Arpanet'i geliştirmekten sorumlu şirketlerden biri olan BBN'deki araştırmacılarından Raymond Tomlinson, Arpanet için dosya-iletim protokollerini gerçekleştiren bir yazılım geliştirdi. Bu sistem BBN'deki yerel posta sisteminin, Arpanet'in diğer taraflarındaki bağımsız posta sistemleri ile iletişimini sağlamaktaydı. Zamanla E-posta, Arpanet kullanıcıları arasında iletişimi sağlayan en önemli araç haline geldi ve ayrıca program ve diğer veri dosyalarının E-posta mesajları halinde paketlenerek bunların da elektronik ortamda bilgisayarlar üzerinden iletilmesine olanak sağladı.

Bugün 108 ülke elektronik ağa bağlanmış durumda ve haritada görüldüğü gibi yer yüzünün en uzak noktalarındaki birçok kişi E-posta aracılığıyla kolaylıkla haberleşebiliyorlar. Bu ağlar en alt seviyede E-posta hizmeti verirken, daha üst seviyelerde dosya iletimi ve uzaktaki bilgisayarları kullanma olanakları sağlıyorlar.

E-posta, kullanıcılar arasındaki zaman ve yer engellerini aşarak, onların çok karmaşık projeler üzerinde işbirliği içinde çalışmalarına olanak sağlıyor.

E-posta ile haberleşenler, insanlararası iletişimde çok önemli olan vücut dili, ses tonlaması gibi bazı faktörlerin bu sistemlerdeki eksikliğini bir ölçüde gidermek üzere kendi vurgulama işaretlerini geliştirmişler. Saat yönünde 90 derece çevrildiğinde insan yüzündeki gülme, üzüntü gibi çeşitli mimikleri ifade eden bu işaretlerden bazılarını aşağıda bulacaksınız:

- :-) şaka işareti
- :-) alay etmek
- :-(üzülmek
- >:< kızgınlık
- << şeytani bir yorum
- :D kahkaha
- :-@ çiğlik
- %-) kafası karışmak
- :X ağzını mühürlemek
- :-* öpücük

Büyük sistemlerden sonra artık kişisel bilgisayarlarda da sıkça rastlayabileceğimiz E-posta yazılımları arasında Lotus CC: Mail, Microsoft Mail, Davinci Email, WordPerfect Office, Banyan Network Mail, Noteword, Higgins, Right Hand Man, Lotus Notes, Beyond Mail şimdilik en yaygın kullanılanlar; önümüzdeki yıllarda bu konuda çok daha gelişmiş ürünlerin piyasaya sürülmesi bekleniyor.

BİLGİSAYAR DÜNYASINDAN HABERLER

INTERNET'E BAĞLANDIK

Türkiye 1987 yılında EARN'e bağlanmasından yaklaşık beş yıl sonra 23 Ekim 1992 günü Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, TÜBİTAK eski Başkanı Kemal Gürüz ve ODTÜ Rektörü Süha Sevik'in katıldığı bir törenle Uluslararası İnternet ağına da bağlandı. İnternet, tüm dünyada üniversiteler, araştırma kurumları, ordu ve ticarî kuruluşlara ait binlerce yerel ağı ve yaklaşık 750 bin civarında tek ya da çok kullanıcı bilgisayar sistemini kullanan haberleşme protokollerindeki farklılıklara rağmen, birbirlerine bağlıyor. Türkiye'den ağa yapılan bağlantı, ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ve TÜBİTAK işbirliği ile yürütülen bir proje sonucunda gerçekleştirildi. ODTÜ, Bilkent Üniversitesi ve TÜBİTAK'ın doğrudan, Ege Üniversitesi ve İTÜ'nün ise dolaylı olarak yararlanacağı İnternet'e üniversite ve araştırma kurumlarının ardından, kamu kur-

uluşları ve özel kuruluşlar da isterlerse bağlanabilecekler.

UNIX'92 SEMPOZYUMU

Açık sistemlerin gelişimi ve Unix konusunun ele alındığı UNIX'92 Sempozyumu 17-18 Kasım tarihleri arasında İstanbul'da yapıldı. Unix Sistemleri Kullanıcıları Derneği TRUUG tarafından düzenlenen sempozyumda, açılıştaki UNIX konulu panelin yanı sıra "UNIX Stratejisi ve RISC System/600", "1990 İçin Açık Sistem Çözümleri", "Unix Sistemlerinde Güvenlik", "Açık Sistemlere Geçiş", "A/UX 3.0 Macintosh ve Unix", "Uygulamalar İçin Sistem Arayüzü", "Türkiye'de Veri İletişimi", "Unix ve Açık Sistemlerin Gelecek Yönelimleri" konularındaki konuşmalar çeşitli firmalar tarafından gerçekleştirildi.

Sempozyumun çok önemli bir konğu, Unix sisteminin tanımlanmasında yer alan Dennis Ritchie oldu. Dennis Ritchie, AT&T Bell La-

boratuvularlarının Bilgi İşlem ve Araştırma Bölümü Başkanlığı'nı yürütüyor. Kendisi Bell Laboratuvarlarına 1968 yılında daha Harvard Üniversitesi'nde öğrenciyken girmiş. Ken Thompson ile birlikte Unix sistemlerini gerçekleştirmiş. Ritchie, Unix sisteminin yanı sıra birçok sistemin geliştirilmesine olanak sağlayan C dilinin en önemli tasarımcılardan biridir; işletim sistemleri ve diller üzerindeki çalışmaları halen devam etmektedir.

ABD Ulusal Mühendislik Akademisi üyesi olan Ritchie, başta ACM Turing Ödülü, IEEE Piore and Hamming Ödülü olmak üzere birçok ödülün sahibidir.

PLAN 9 İŞLETİM SİSTEMİ

Unix'92 Sempozyumu'nun konuşu olarak Türkiye'ye gelen Dennis Ritchie, TÜBİTAK Yazılım Araştırma ve Geliştirme Merkezi ve ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nün davetlisi olarak 19-20 Kasım tarihleri arasında Ankara'da Plan 9'u tanıttı. Plan 9, Unix sistemlerinin en başarılı özelliklerini 1990'lı yılların ortamına uyarlamak ve genişletmek amacını taşıyan yeni bir işletim sistemi. Unix'in ilk geliştirilmesinden bu yana en önemli değişiklikleri dağıtık sistemleri ekonomik yönden daha çekici kılan bilgisayar ağlarındaki ilerlemeler ve bilgisayarla etkileşimi sağlayan kullanıcı arayüzlerindeki gelişmeler olarak sayabiliriz.

Plan 9, iyi etkileşimli arayüzleri tasarındaki basitlikten vazgeçmeksiz dağıtık sistemleri desteklemeyi amaçlıyor. Plan 9'un gücü nesneleri dosya sistemindeki isim alanına atarak, bunlarla iletişimi sağlamada kullandığı basit, evrensel bir protokol kullanmasından kaynaklanıyor.

Plan 9 sisteminde üç çeşit bileşen bulunuyor: bit-çesnel grafik terminaller, CPU (Merkezi İşlem Birimi) Hizmet Programı ve Dosya Hizmet Programı. Bu bileşenlerden hiçbirini fazlaca özel değil ve her biri piyasada bulunan çeşitli donanım yapıları üzerinde çalışabiliyorlar.

VİM İLE E-POSTA UYGULAMALARI

"Postalanabilir Uygulamalar" geliştirilmesinde kullanılmak üzere Lotus tarafından üretilen VİM (Vendor Independent Messaging) isimli aygıt pazara sürüldü. VİM kullanıldığında, geliştirilen yazılımlara mesaj yollama ve uyarı yapma özelliklerinin eklenmesine olanak sağlıyor; böylece elektronik posta hizmetleri geliştirilen uygulama yazılımlarına eklenebiliyor. Yetkililer, yeni uygulamalarda kullanılmasının yanı sıra, mevcut uygulamala-

ra mesaj yollama özelliğinin eklenmesinin, bir kaç haftalık bir sürede tamamlanabileceğini belirtiyorlar.

Lotus VİM'i pazara sürmekle, daha önce kendi MAPI (Mail Applications Programming Interface) özellikleriyle DOS ve Windows uygulamalarına mesaj yollama özelliğini katmak üzere çalışacakları ilan eden Misrosoft'u karşısına almış oldu. Diğer yandan ise, Apple Computer, IBM, Borland International, Novell, Wordperfect gibi kuruluşlar, VİM'i destekliyorlar.

ÜYELERİMİZDEN

0015-60-06 Sinan Bedir
Yahyalar Mah. 116. Sok. No 98,
06210, Yenimahalle/Ankara

Kırkkale Meslek Yüksek Okulu Elektronik Bölümü mezunu olan ve halen A.Ö.F. İktisat Bölümü'ne devam eden üyemiz, Basic, Pascal ve C biliyor. Yapay Zekâ ve Yapay Sinir Ağları konularına ilgi duyuyor.

0022-56-21 Mesut Parla
Bölge Vericiler Müdürlüğü
Radyo Verici İstasyonu,
Diyarbakır

Çınarlı Teknik Lisesi Elektronik Bölümü mezunu bu üyemiz Basic dilini biliyor. Amiga 500 bilgisayarı olan üyemiz animasyon ve ses efektleri konusuna ilgi duyuyor.

0045-82-21 Ekin Işık,
0044-53-21 Turgut Işık
Gevran Cad. Rizvan Ağa Sok.
Vahap Bey. Apt. No 8/5 Ofis,
Diyarbakır

Klubümüzün şimdilik yaşça en küçük ve en büyük üyeleri Diyarbakır'dan baba-oğul Işık'lar. 1953 doğumlu Turgut Işık Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde psikiyatrist olarak görev yapıyor. 1982 doğumlu Ekin kardeşimiz henüz ilkokula gidiyor. Kendisinin bir c-64 bilgisayarı var, Dr. DOS kullanmayı biliyor, bazen babasının bilgisayarına da kullanmaya çalışıyor.

0052-63-06 Adnan Keser
Telsiz Genel Müdürlüğü,
Standartlar Dairesi Emek
Mahallesi 4. Cad. No. 5, L Blok,
Ankara

Yıldız Üniversitesi, Kocaeli Mühendislik Fakültesi Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümü'nden 1990 yılında mezun olan üyemiz Basic, Cobol, Pascal programlama dillerini biliyor; Lotus-123, WordStar, PC-Tools ve Norton Kullanıyor. Yazılım ve donanım konusunda kendisini geliştirmek istiyor.

0061-64-34 Seyfettin İşi
Gündoğumu Cad. Ercan Apt.
No. 74 K. 1, D. 2, Üsküdar,
İstanbul

Yaklaşık 8 yıldan beri bilgisayar destekli masa üstü yayıncılık konu-

BİLGİSAYAR KLÜBÜ ÜYELERİ

Üye numaraları sıra no-doğum tarihi-il biçimindedir. İki adet resimleri eksik olanlar (r) ile gösterilmiştir. Bu üyelerimizden, en kısa zamanda arkasına isimlerini yazdıktan resimlerini bekliyoruz.

0081-68-16 Nasip Pamuk (r)
0082-56-67 Hüseyin Yüksekay (r)
0083-76-35 Ali Kamil Aşkadar (r)
0084-75-10 Mehmet San
0085-63-34 İsmail Mehmet Kabdaşlı
0086-75-40 Özgür Şivgin
0087-78-07 Erkan Kaya (r)
0088-76-59 Fahrettin Karabaş
0089-77-67 Çağlayan Aygün (r)
0090-71-15 Yalçın İşler (r)
0091-74-03 Hakan Nalcı
0092-72-21 İsmail Yıldız
0093-66-34 İsmail Büyük
0094-65-09 Suat Demirel (r)
0095-77-42 Abdullah Etöz (r)
0096-72-16 Murat Özkan (r)
0097-71-27 Evliya Say
0098-74-34 Yunus Mollaoğlu
0099-76-06 Ulaş Balçılar
0100-76-35 Umul Altınyurt

0138-76-23

SÜLEYMAN GÜNEL'DEN SAYI OYUNU

16 yaşındaki üyemiz Süleyman Günel, Elazığ'ın Palu ilçesinden bize yazdığı mektubunda Bilgisayar Klübü köşemizde oyun programlarına yer verilmesini arzu ettiğini belirterek "Oyun programları, ister karmaşık ister basit olsun, amatör programcıların bu konuda tecrübe kazanmalarına hatırı sayılır ölçüde katkıda bulunurlar. Ayrıca herhangi bir konuda yazılacak programın akış diyagramının daha iyi şekillendirilmesine yardımcı olurlar" diyor. Süleyman Günel'in bu görüşüne katılıyor ve bize yolladığı bir oyun programını yanda sizlere aktarıyoruz.

Sayı oyunu iki kişi arasında oynanıyor. Buradaki oyunda bilgisayar ve kullanıcı var. Program çalıştırıldığında, bilgisayar kullanıcıdan hedef sayı ve en fazla artış bilgilerini girmesini istiyor. Daha sonra bilgisayar, başlangıç sayısını veriyor ve her iki taraf 1'den az, en fazla-artıştan büyük olmamak üzere bu sayıyı artırıyorlar. Sonuçta kim son artışı yaparak hedef sayıya ulaşırsa oyunu kazanmış oluyor. Bilgisayar bazen başlangıç sayısını veremeyerek, kullanıcının ilk sayıyı girmesini isteyebiliyor. Programı incelediğinizde programın her zaman bilgisayarın kazanması için yazıldığını anlayacaksınız. Bu programa bakarak bilgisayarın oyunu kazanmak için uyguladığı taktiği bulmaya çalışın; daha sonra kendi arkadaşlarınızla bu oyunu oynarken size faydası olacak.

```
10 REM N-GAME
11 REM YAZAN: SULEYMAN GUNEL
12 REM PROGRAM DILI: BASIC
13 REM BU OYUNUN AMACI HEDEF RAKAMA ULASABILMEKTR
14 REM HEDEF VE VARMAK ICIN O ANKI NET RAKAMA BELIRTILEN ARTIS DEGERI EKLENIR
15 CLS:HD=0:HK=0
16 FOR X=1 TO 80: LOCATE 8,X: PRINT*: LOCATE 22,X:PRINT**
17 SOUND 3500.:1:NEXT
18 LOCATE 10,10:PRINT**** SAYI OYUNU ****
20 SOUND -1,2:LOCATE 12,10:INPUT 'EN FAZLA ARTIS DEGERI=':ST
21 LOCATE 13,10:INPUT 'HEDEF RAKAM=':H:HD=H
22 HD=HD-ST-1:IF HD>0 OR HD=0 THEN GOTO 22
23 HK=HD+ST+1:IF HK=0 THEN GOTO 27
24 LOCATE 14,10:PRINT 'BILGISAYARIN ILK SAYISI':HK;
27 LOCATE 16,10:INPUT 'ISTEDIGINIZ ARTIS':SL:IF SL>ST OR SL<1 THEN GOTO 27
28 HM=HK+SL:HK=HK+ST+1
29 LOCATE 17,10:PRINT SL:'ARTIS ILE SIZIN SAYINIZ ' :HM
30 LOCATE 18,10:PRINT ST-SL+1:'ARTIS ILE BILGISAYARIN SAYISI':HK
31 IF HK=H THEN GOTO 38
33 LOCATE 16,28:PRINT * :LOCATE 17,60:PRINT '<===':SOUND 3700.:1
35 LOCATE 18,60:PRINT '<===':SOUND-1,1
37 GOTO 27
38 LOCATE 20,10:PRINT**UZGUNUM KAYBETTINIZ** :SOUND 6000.:1
39 LOCATE 21,10:INPUT 'TEKRAR OYNAYALIMMI (E) 'A$:
40 IF A$='E' OR A$='e' THEN GOTO 15 ELSE END
```

```
*****
*** SAYI OYUNU ***
EN FAZLA ARTIS DEGERI=? 8
HEDEF RAKAM=? 34
BILGISAYARIN ILK SAYISI ?

ISTEDIGINIZ ARTIS? 6
6 ARTIS ILE SIZIN SAYINIZ 13 <==
3 ARTIS ILE BILGISAYARIN SAYISI 16 <==
*****
```

suna ilgi duyan okurumuz, özel bir dershanede bilgisayarla grafik, dizgi ve tasarım konusunda çalışıyor. İş dolayısıyla Mac Draw ve Macintosh üzerindeki diğer birçok yazılımı kullanan okuyucumuzun kendisi de bir Macintosh sahibi.

**0063-73-34 Mahmut Fesli
Hacıhesnehatun Mah. İmam
Hüsnü Sok. Mavideniz Apt.**

**19/2, A Blok, Üsküdar,
İstanbul**

Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik-Bilgisayar Bölümü öğrencisi olan üyemiz, Basic programlama dilini biliyor; C ve pascal konusunda kendisini geliştirmek istiyor. 80286'lı compatible PC-Gold bilgisayarı var; Harvard Graphics, Fanta, Works, Banner Mania programlarını kullanıyor.

**0064-72-01 Hakan Yıldırımbaş
1. Harput Cad.
Korkmaz İşhanı, Divan Çayevi
K: 2 ADANA**

Derleyicilere, virüs temizleme programlarına ve zekâ oyunlarına ilgi duyan üyemiz, Basic ve biraz Turbo Pascal ve Makine dili biliyor; Work Sheet, PCTools, Windows, CPAV ve AutoCAD kullanıyor.